

God „leert“ niet in de natuur, zooals Hij door de Schrift leert. Hij geeft daarin geen onfeilbare Woordopenbaring. Ware dit het geval, dan zou die openbaring natuurlijk even gezaghebbend zijn als de Schrift. Maar de zaak staat geheel anders. Wat b.v. het wereldbeeld betreft, dat Dr. Schouten het eerst in het geding brengt. Het was ongetwijfeld een fout zoowel van de Roomsche Kerk bij haar veroordeling van Galilei als van verschillende theologen uit vroeger eeuwen, dat zij de mening waren toegedaan als zou God in de Schrift een wereldbeeld hebben gegeven. Maar het is wellicht een nog veel ernstiger fout, als men meent, dat God in de natuur een wereldbeeld heeft geopenbaard. Wel heeft Hij door Zijn schepping de wereld tot openbaring gebracht, doch een wereldbeeld vormt de menselijke geest zich door zijn waarneming en denken. Nu staan voorzeker ook het menselijke waarnemen en denken onder Gods bestuur. Evenwel biedt dat geen waarborg tegen vergissing en dwaling. Het zoogenamde antieke wereldbeeld kan daarvoor ten bewijze strekken en behoort tot bescheidenheid te manen ten opzichte van het moderne wereldbeeld. En wat onze kennis aangaande de slangen aanbelangt, waarmee Dr. Schouten in deze ook argumenteert. God heeft met de dierenwereld ook de slangen tot aanzijn geroepen. Maar de beschrijving, dat er 2000 soorten slangen zijn, het constateren, dat deze soorten onderling onvruchtbaar zijn en de redeneringen, welke daarop worden gebaseerd, zijn een werk van den menschelijken geest. Wat men nu de menselijke kennis aangaande de natuur welke door natuuronderzoek verkregen wordt, op als een openbaring Gods en plaatst men die als gezaghebbend naast de Schrift, dan stelt men daarmee de menselijke ratio (rede) en de Schrift op één en hetzelfde plan en wordt het rationalisme binnengehaald. Dit moet noodzakelijk voeren tot een conflict tusschen ratio en Schrift, een conflict, waaruit de een zich tracht te redden door voor ratio en Schrift ieder een terrein af te bakenen, waarover beide, elk voor zich, uitsluitend gezag oefenen en alzoo een dualistisch inspiratiebegrip te handhaven, de ander door de Schrift aan een door de ratio beheerschte wetenschap te onderwerpen. Al aanvaardt Dr. Schouten dit standpunt zeker niet tot in zijn consequenties, toch staat de coördinatie, het op één lijn stellen, van de menselijke kennis aangaande de natuur met de Schrift, als leidende gedachte op den achtergrond van heel dit bezwaarschrift. Uw commissie is van gevoelen, dat hij zich hieromtrent niet alleen op zeer onvoorzichtige, maar ook op heelst onjuiste wijze heeft uitgedrukt en dat deze wijze van uitdrukking oorzaak zou kunnen worden van zeer bedenkelijke leeringen.

De conclusies zijn reeds in ons blad opgenomen. Nog een ander bezwaarschrift kwam te dezer zake binnen en wel van Dr. J. P. de Gaay Fortman c.s.

Dezelfde bezwaren werden daarin naar voren gebracht en gelijke argumentatie daarbij gebezigd, maar meer in het kort.

Eén indruk overheerscht hier bij ons alle andere,

HET DAGBOEK VAN PIERRE LOTI

door

Dr. J. W. Marmelstein.

V (Slot)

Loti reist langs den diepen dalketel van den Jordaan en komt aan in de vlakke velden Moabs.

„Deze lage landstreek heeft ook een woestijnachtigen aanblik met haar grijze strepen, spiegelend als velden waarop lava ligt, of waar het steenzout aan de oppervlakte komt; in haar midden een vlak van bijna onwezenlijk groen — de onse van Jericho — en, tegen het zuiden, een onbeweeglijke uitgestrektheid, glad gepolijst als een spiegel, van kleur somber als leisteen; ze begint hier, maar men ziet haar niet eindigen; het is de Doode Zee, vandaag verdonkerd door al de wolken, die er in de verten zijn, door al het loodzware en ondoorzichtige, dat er op het land van Moab rust.

De enkele witte huisjes van Jericho teekenen zich gaandeweg af in het groen der oase, naarmate wij van onze steenachtige, met zonneschijn overgoten toppen afdalen. Ternaauwernood een dorp, zou men zeggen. Klaarblijkelijk is er geen spoor meer van die drie groote en beroemde steden, die elkander op deze plaats zijn opgevolgd en die, in onderscheiden eeuwen, Jericho werden genoemd. Deze zoo volstrekte verwoesting, dat absolute te niet gaan der steden van Kanaän en Idumaë verwarren en beschamen het menschelek denken. Wezenlijk, over dit alles moet wel een zeer machtige adem van vervloeking en van dood zijn gevangen.

Vooral in Jeruzalem laat de gedachte aan Christus hem niet los, zelfs niet in den nacht. Hoort hoe hij een droom beschrijft, die hem vervult van de lieflijke zekerheid, welke hem zijn gewone denken niet geven kan.

„De reveille, die de Turksche soldaten uit de huizen doen schallen, wekt mij uit een onrustigen slaap. En een droom dien ik had, ontvlucht mij. Hij was begonnen met een gevoel van buitengewone, maar onbestemde angst; iets, dat wellicht niet anders was dan een duidelijker besef van het onherstelbaar heenvlieten mijner dagen, van de vreeselijke en aanstaande uitschakeling van aardse handen, van den afgrond, waarin alles verzinkt. En toen, geleidelijk, was de angst van mijn hart

n.l., dat het hoog tijd wordt, dat wetenschappelijke mannen van verschillende fakulteiten hierover eens met elkander konfereeren.

Tevens, dat de urgentie van een natuurwetenschappelijke faculteit aan onze Vrije Universiteit, welke de natuurwetenschap beoefent uit specifiek Gereformeerd beginsel, hierdoor zonneklaar wordt geadstrueerd.

Mocht er onder ons volk minder interesse bestaan voor een natuur- en wiskundige fakulteit dan voor een geneeskundige, zoo is een geval als dit wel geschikt, om het besef aan te kweeken en te verlevendigen, dat de beoefening van de natuurfilosofie en wat daarmee samenhangt, minstens even dringend moet geacht.

Indien naar aanleiding hiervan veler oogen voor het gewicht van zulk een fakulteit mochten opengaan, zou de Synode van Assen ook uit dit gezichtspunt zich uitermate verdienstelijk hebben gemaakt.

Voortzetting.

A.s. Woensdagmorgen om 10 uur zal D.V. de Synode van Assen opnieuw samenkomen.

In ons volgend nummer hebben wij nog slechts een paar bezwaarschriften kort te bespreken, waarbij zich dan de indrukken van de nieuwe zittingen als vanzelf aansluiten.

Mogen we nogmaals de opwekking doen hooren, dat de kerken niet moede worden voor de Synode het aangezicht van onzen hemelschen Vader in Christus te zoeken?

GEESTELIJKE ADVIEZEN.

De haardracht onzer vrouwen.

Een onzer lezers, die kapper is van beroep, en het plan opvatte naast zijn heeren ook een damesalon te openen, zit met een moeilijkheid. In verband met zijn uithreidingsplan, kwam hij n.l. voor de vraag te staan, of het hem, als christen, straks wel geoorloofd zal zijn, vrouwen en meisjes, die dit wenschen, het haar te knippen naar de laatste mode (polka-haar en bobbed-hair). Hij vraagt n.l. dat deze mode in strijd is met 1 Cor. 11:15, en dat een kapper die zich in haar dienst stelt, in strijd komt met Gods Woord. Hij vraagt nu m'n oordeel, of dit werkelijk zoo is, of dat misschien de handeling in zulk een geval geacht kan worden geheel en uitsluitend voor rekening te komen van hem of haar, die haar vordert.

Wat dit laatste betreft, is m'n antwoord natuurlijk een beslist „neen“.

Een mensch handelt bij al wat hij doet — de gradaties naar gelang van de verhoudingen waarin en de omstandigheden waaronder hij handelt, nu buiten rekening gelaten — altoos op eigen verant-

weggesmolten in een gebed: Christus was weer-gevonden, de Christus van het Evangelie, en met heel mijn schamele ziel zink ik weg in Hem, evenals die pelgrims, die hun uitgeput lichaam laten neervallen op de vloerstenen van het Heilige Graf — en het deerde mij niet meer, dat al wat van de aarde is, op de aarde een daerniswaardig einde vindt, — vernietiging was er niet meer, noch stof, noch dood; — ik had bereikt de haven van de eenige en onuitsprekelijke kalmte, de absoluut veilige schuilplaats, in de volstrekte gewisheid van het eeuwig wederzien, het leven en het licht.

De Turksche hoornblazers deden buiten hun eigenaardige muziek schallen. Mijn gebed vluchtte van mij, verdween in de sfeer van het onwezenlijke, van het onmogelijke, mij achterlatend in die helderziendheid, die men heeft elken dag als het leven weer begint, maar die nu scherper en onverbidde-lijker was dan ooit.

Het laatste hoofdstuk van Jeruzalem heeft als motto de latijnsche woorden, waarin de Christelijke kerk van alle eeuwen haar laatste, opperste en eenige hoop uitdrukt: O crux, ave spes unica.

Loti had de laatste week van zijn verblijf in Jeruzalem doorgebracht in groote verkilling. In den loop der bezoeken, die hij gebracht had aan de verschillende heiligdommen, had hij zijn hart voelen verstijven. Hij had gewacht op iets onbestemds, iets dat hij zelfs niet meer hoopte. En niets was gekomen.

Jaren terug, in Frankrijk zijnde, had hij zich voorgenomen, een nacht door te brengen in den hof op den Olijfberg, op de eigen plaats, die getuige was geweest van de onuitsprekelijke zielsbemaardheid van onzen Heiland.

Op die geheel eenige plaats had hij zijn hoop gevestigd, zijn totaal onberedeneerde hoop. Hij had gedacht, dat hij in Gethsemane minder ver van den Christus af zou zijn, dat daar, misschien, zijn nood zou worden gekend en verstaan, en, dat hij van Hem een glimp zijner openbaring zou hebben.

Dat bezoek nu stelt hij uit, van dag tot dag; eindelijk gaat hij er heen met een hart van ijs en van metaal, hij gaat er heen, meer omdat hij meent, het aan zichzelf verplicht te zijn, uitsluitend om iets te doen, waarover hij lang heeft gemijmerd.

En, als ook deze bedevaart onvruchtbaar blijft, raakt zijn hart vol van bitterheid, bijna van wrok jegens dien Christus, dien hij verwachtte zonder

woordelijkheid. En elke gedachte, alsof wat men doet in zijn dagelijksch beroep, of, wat op hetzelfde neerkomt, om het lieve brood, op dezen regel een uitzondering zou maken, mag onder ons geen oogenblik worden geduld.

Het „goddelijk beroep“ (Huwelijks-formulier), dat de bijzondere vorm is, waarin we den wil onzes Gods hebben te doen (Zondag 49 van den Heidelberg), is wel de erbarmelijkste verontschuldiging voor wat tegen den wil Gods ingaat.

Als daarom het dragen van polka-haar of bobbed-hair door onze vrouwen en meisjes, als zonde moet veroordeeld worden, zou geen kapper naar deze mode mogen knippen.

Alles komt er dus op aan, of het dragen van kort afgesneden haar bij onze vrouwen en meisjes al of niet zonde is voor God.

De vraag is heusch niet belachelijk, al heeft de combinatie van „bobbed-hair“ en „geestelijke adviezen“ meer dan één onzer lezers en lezeressen misschien even met een „nu, nu!“ het hoofd doen schudden.

Zooals de Schrift den vorm nooit als iets onverschilligs behandelt, acht ze ook de uiterlijke verschijning van onzen persoon, en zelfs wat we met een uitheemsch woord ons „toilet“ noemen, niet zonder betekenis. En evenmin als op welk ander gebied ook, gedooft ze hier tegenspraak tusschen wezen en vorm, tusschen het innerlijke en het uiterlijke.

De teksten, waarin de Heilige Schrift, evengoad die des Nieuwen als die des Ouden Testaments, aandacht geeft aan wat tot ons toilet behoort zouden een heel lijst vormen. En ik denk, dat het hoog tijd wordt voor ons christenen, om tot het besef te komen, dat we ons vooral op dit terrein, een vrijheid hebben aangematigd, die angstig veel gelijkt op het „laat ons hunne banden verscheuren en hunne touwen van ons werpen“ uit Psalm 2.

De vraag, die ons hier bezighoudt, werd dan ook, heel begrijpelijk, reeds lang geleden aan de orde gesteld en vond reeds menige beantwoording.

Onder meer schreef Ds Knap er over in 't „Schouwvenster“, en A. M. in „Christelijk Vrouwenleven“ (Mei en Juli '26).

Ik Geef vrager den raad deze artikelen te lezen. Doch ik wil hem ook met genoege m'n eigen gedachten hierover in 't kort zeggen.

Natuurlijk dacht hij bij de vraag, of kort-afgesneden haar voor een vrouw al of niet geoorloofd is, aanstonds aan 1 Cor. 11; voor zoover ik weet het eenige deel der H. Schrift, dat hier in aanmerking komt.

Doch met dat in aanmerking-komen zit het dan wel een weinig anders dan, gezien het gebruik, dat ze van vs 1-5 van dit hoofdstuk maken, velen zich voorstellen.

te gelooven in Hem, zonder zelfs te hopen op Hem.

Maar, den laatsten middag van zijn verblijf in Jeruzalem, bestijgt hij, schier onwillekeurig, de trap naar de kerk die verrijst op Golgotha. In plaats van daar een prikkel, een sensatie te zoeken, geeft hij zich over aan het schouwspel van de kinderlijke vroomheid der arme lieden, die gekomen zijn uit alle hoeken der aarde, om Jezus te aanbidden op de plaats zelve, waar hij den losprijs heeft betaald van hunne zondige zielen.

„In de kapel, waarin de atmosfeer als doortrokken is met de zachte weekheid der tranen, die hier eeuwenlang vergoten zijn en der gebeden, die hier eeuwenlang gestameld zijn, breng ik mij voor den geest, die dingen welke ik reeds honderdmaal overdacht heb....

Maar, om te aanbidden zonder te begrijpen, zooals deze eenvoudigen die hier komen — en die de wijzen en de verstandigen dezer wereld zijn — is ongetwijfeld een kracht tot aanschouwen en een drift des harten noodig, die zij nog hebben en die ik niet meer heb....

Achter mij hoor ik een eigenaardig bonzen op de marmeren vloertegels: een oude man met zij-verwit haar ligt daar geknield en hij heukt met zijn voorhoofd tegen den grond.

En opeens staat hij weer op, de handen ineen geknepen, met tranen op zijn holle wangen, met oogen wijd starend in een uitdrukking van bovenaardsch, vreugdevol vertrouwen. Het is een grijsaard, wiens krachten vergaan zijn, wiens aschgrauw gezicht reeds de aanraking vertoont van den dood, maar op dit oogenblik is hij verheerlijkt en, ten spijt van zijn leelijkheid en zijn aftakeling, is hij geworden een figuur van triomfeerende schoonheid. Op het uur van de onafwendbare verwoesting, bouwval die hij is, heeft hij zich met de handen kunnen vastklemmen aan iets, dat straalt in eeuwig gloed; hij, de oudvader, wiens lichaam wegzinkt in vernietiging, voelt, dat hij ze hierboven weer zal vinden, zijn zonen of zijn kleinzoonjes — een of ander lokkig kinderkopje.... O! hoeveel zegen en hoeveel heerlijkheid liggen er in het geloof! Zij, die zeggen: „de illusie is zoet; ja, maar het blijft een illusie, dus moet men haar verbanen uit de harten der menschen“, doen even onzinig als zij, die pijnstillende of kalmeerende geneesmiddelen willen weg doen, onder voorwendsel, dat hun uitwerking op zal houden bij de introductie van den dood.